

BRT

จดหมายข่าวราย 3 เดือน
โครงการ BRT ฉบับที่ 15 ประจำเดือนมกราคม 2548
<http://brt.biotec.or.th>

NEWSLETTER

โครงการพัฒนาองค์ความรู้และศึกษานโยบายการจัดการทรัพยากรชีวภาพในประเทศไทย : Biodiversity Research and Training Program

ฉบับต้อนรับปีใหม่ ๒๕๔๘

ทองพางภูมิตะวันตก

แหล่งวิจัยและการเรียนรู้

พบ “**ปาดยักษ์**” ครั้งแรกที่ทองพางภูมิตะวันตก
มารู้จัก...**มวนน้ำ**...ที่ทองพางภูมิตะวันตก
แมลงนอนปลอกน้ำ...**สถาปนิกตัวน้อย**
เปิดตัวโครงการนักวิจัยไทยมีอาสาฯ...**รุ่นใหม่**
ประมวลภาพการประชุมวิชาการประจำปีโครงการ BRT ครั้งที่ 8

สารบัญ

ปาดยักษ์กับการค้นพบครั้งแรก :

ในพื้นที่ท่องเที่ยวภาคภูมิตะวันตก จ.กาญจนบุรี 2-3

กิจกรรมแห่งมิตรภาพและการเรียนรู้ :

ในพื้นที่โครงการวิจัยของภาคภูมิตะวันตก จ.กาญจนบุรี 4-9

แมงจักมวนแท้ :

ที่ท่องเที่ยวภาคภูมิตะวันตก 10-11

แมลงหนอนปลอกน้ำ :

สถาปนิกตัวน้อย 12-13

ประมุขภาพ

การประชุมวิชาการประจำปีโครงการ BRT ครั้งที่ 8 14-15

เปิดตัวโครงการ

“จุดประกายนักวิจัยไทยมืออาชีพรุ่นใหม่” Thai Young Professionals Initiative - TYPIN 16

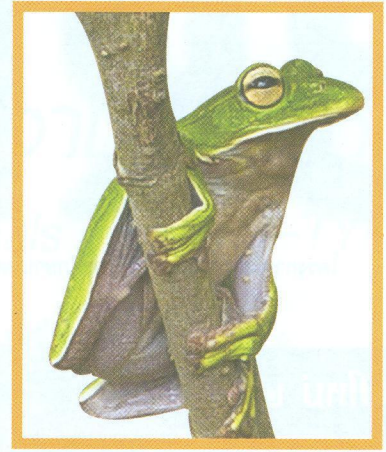
บทบรรณาธิการ

สวัสดิ์ปีใหม่ พ.ศ. 2548 จดหมายข่าวของโครงการ BRT ฉบับนี้ กองบรรณาธิการได้ตั้งใจทำเป็นพิเศษเพื่อเป็นของขวัญต้อนรับปีใหม่แก่สมาชิก BRT ทุกท่าน และเนื่องในโอกาสที่โครงการ BRT ก้าวเข้าสู่ปีที่ 10 ของการดำเนินงานในโครงการด้วย

เนื้อหาของจดหมายฉบับนี้ได้เน้นไปที่กิจกรรมและผลงานวิจัยชุดโครงการวิจัยของภาคภูมิตะวันตก โดยความร่วมมือระหว่าง บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) และโครงการ BRT ซึ่งได้รับการอนุมัติให้ขับเคลื่อนชุดโครงการต่อไปอีก 3 ปี ข้างหน้า (พ.ศ. 2548-2550) จึงนับเป็นข่าวที่น่ายินดีต้อนรับปีใกล้สำหรับนักวิจัยและนิสิตนักศึกษาที่สนใจเข้ามาร่วมแบ่งปันประสบการณ์การวิจัยความหลากหลายทางชีวภาพเชิงพื้นที่ (area-based) ที่เน้นการบูรณาการความรู้ในสาขาวิชาการต่างๆ

จดหมายข่าวของโครงการ BRT ยังเป็นเวทีฝึกฝนทักษะการเขียนบทความเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงานวิทยานิพนธ์ของนิสิตนักศึกษาจากสถาบันการศึกษาต่างๆ อีกด้วย ลองติดตามดูฝีมือลายมือของพวกเขาเหล่านั้นได้ในจดหมายข่าวของโครงการ BRT หากมีข้อคิดเห็นกรุณาส่งจดหมายหรืออีเมลติชมมาได้ค่ะ Tel: 0-2644-8150-9 ext: 534, 557, 513 Fax: 0-2644-8106 e-mail : aruengfha@biotec.or.th, eing@biotec.or.th, sukunypap@biotec.or.th

ที่ปรึกษา : ศ.วิสุทธิ ไบไม้ /รศ.สมโภชน์ ศรีโกสามาตร **บรรณาธิการ :** รังสิมา ตันตลิตา **กองบรรณาธิการ :** เอื้องฟ้า บรรเทาวงษ์ /กนกอร โคตรนนท์ /จาร์ ชุมโรย /สุกัญญา ประกอบธรรม และฝ่ายเลขานุการโครงการ BRT **รูปเล่ม :** ชัยเชษฐ ตันถิ่นทอง และขอขอบคุณผู้เขียนทุกท่าน

“

ที่น่าสนใจก็คือปาดยักษ์ทั้งสามตัวที่พบจะอาศัยอยู่ใกล้ๆ กับแหล่งน้ำ โดยถิ่นอาศัยเหล่านี้ อยู่ใกล้กับป่าเบญจพรรณ และมีป่าไผ่เป็นไม้กลุ่มเด่น ซึ่งจากการสำรวจบริเวณดังกล่าวในรอบปีที่ผ่านมามีไม่พบปาดยักษ์ในฤดูอื่นๆ หรือช่วงอื่นๆ ของปีเลย และจากพฤติกรรมการส่งเสียงร้องเรียกคู่ (calling) สามารถสันนิษฐานได้ว่า พฤติกรรมการสืบพันธุ์ของปาดยักษ์เป็นแบบระเบิด (explosive breeding) กล่าวคือปาดยักษ์จะสืบพันธุ์ในช่วงเวลาสั้นๆ ของทุกปี เมื่อสภาพแวดล้อมเหมาะสมเท่านั้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่า แอ่งน้ำขนาดต่างๆ ในช่วงหน้าฝน ถือได้ว่าเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญสำหรับปาดยักษ์เป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในแง่ของการเป็นแหล่งวางไข่และการเจริญเติบโตของลูกอ๊อดของปาดยักษ์รวมทั้งสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกชนิดอื่นๆ ในพื้นที่นั้นๆ

”

ปาดยักษ์...กับการค้นพบครั้งแรก

>> ที่พื้นที่ทองผาภูมิตะวันตก จ.กาญจนบุรี

เรื่อง/ภาพ : ดร.วิเชษฐ คนชื่อ ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปาดยักษ์ (*Rhacophorus maximus*) จัดเป็นปาดที่มีขนาดใหญ่สีเขียว และพบได้ไม่บ่อยนัก ในประเทศไทยมีรายงานพบเฉพาะที่จังหวัดเพชรบุรีและราชบุรีเท่านั้น แต่เมื่อวันที่ 17 พ.ค. 2546 คณะสำรวจสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกในพื้นที่ทองผาภูมิตะวันตก นำโดย ดร.วิเชษฐ คนชื่อ จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้พบปาดยักษ์ที่อุทยานแห่งชาติทองผาภูมิ ซึ่งนับเป็นรายงานการพบครั้งแรก (new record) ของจังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งเป็นข้อมูลที่แสดงให้เห็นขอบเขตการกระจายของปาดยักษ์ที่มีขอบเขตกว้างมากขึ้น

สถานภาพของปาดยักษ์

จากการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง Global Amphibian Assessment ในเขตเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพื่อประเมินสถานภาพของสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกที่พบในภูมิภาคนี้ มีรายงานว่าสถานภาพของปาดยักษ์อยู่ในสถานภาพที่ไม่สามารถประเมินได้เนื่องจากข้อมูลในด้านต่างๆ ของปาดยักษ์ไม่เพียงพอ ส่วนรายงานของสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมจัดปาดยักษ์ให้อยู่ในสถานภาพเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ (vulnerable) ปัจจุบันปาดยักษ์มีรายงานการกระจายทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศอินเดีย ภาคเหนือของสหภาพพม่าและประเทศจีน และทางภาคตะวันตกของประเทศไทยเท่านั้น

ทำความเข้าใจกับปาดยักษ์

ปาดยักษ์ จัดเป็นสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกที่มีขนาดใหญ่ที่พบในประเทศไทย

โดยมีความยาวลำตัวตั้งแต่ปลายจมูกถึงรูเปิดของทวาร (snout to vent length) ประมาณ 9 เซนติเมตร ลำตัวมีสีเขียว มีตาขนาดใหญ่ ลำตัวด้านบนมีสีเขียวตลอดทั้งช่วงหัวหลัง และขา ส่วนด้านท้องมีสีเทา ด้านข้างลำตัวมีสีเทาและมีลายสีขาวสลับกระจายทั่วไป ปลายนิ้วมีแผ่นดิสก์แผ่ออก ตีนหน้าและตีนหลังมีพังผืดแผ่เต็ม

แอ่งน้ำหน้าฝน ถิ่นอาศัยสำคัญของปาดยักษ์

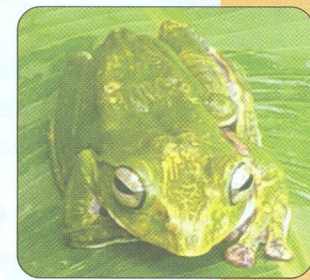
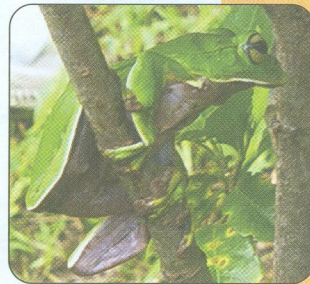
ดร. วิเชษฐ เล่าว่า ปาดยักษ์ค้นพบในคืนหลังฝนตกหนัก เวลาประมาณ 19.00-21.00 น. อากาศค่อนข้างเย็น และในช่วงเวลาดังกล่าวยังมีฝนตกปรอยๆ มีแอ่งน้ำขังอยู่ทั่วบริเวณที่พบ โดยพบจำนวน 3 ตัว สามารถจำแนกได้เป็นปาดยักษ์เพศผู้ซึ่งกำลังส่งเสียงร้องเรียกคู่

ที่น่าสนใจก็คือปาดยักษ์ทั้งสามตัวที่พบจะอาศัยอยู่ใกล้ๆ กับแหล่งน้ำ โดยถิ่นอาศัยเหล่านั้นอยู่ใกล้กับป่าเบญจพรรณ และมีป่าไผ่เป็นไม้กลุ่มเด่น ซึ่งจากการสำรวจบริเวณดังกล่าวในรอบปีที่ผ่านมาจะไม่พบปาดยักษ์ในฤดูอื่นๆ หรือช่วงอื่นๆ ของปีเลย และจากพฤติกรรมการส่งเสียงร้องเรียกคู่ (calling) สามารถสันนิษฐานได้ว่า พฤติกรรมการสืบพันธุ์ของปาดยักษ์เป็นแบบระเบิด (explosive breeding) กล่าวคือปาดยักษ์จะสืบพันธุ์ในช่วงเวลาสั้นๆ ของทุกปี เมื่อสภาพแวดล้อมเหมาะสมเท่านั้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่า แอ่งน้ำขนาดต่างๆ ในช่วงหน้าฝน ถือเป็นได้ว่าเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญสำหรับปาดยักษ์เป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในแง่ของการเป็นแหล่ง

วางไข่และการเจริญเติบโตของลูกอ๊อดของปาดยักษ์รวมทั้งสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกชนิดอื่นๆ ในพื้นที่นั้นๆ เพราะฉะนั้น สภาพธรรมชาติแม้จะเป็นเพียงพื้นที่เล็ก ๆ ชั่วขณะน้ำขังทั่วไปที่มักถูกมองข้ามอาจมีความหมายและมีความสำคัญต่อสิ่งมีชีวิตเล็กๆ จนคาดไม่ถึงก็ได้

จะเห็นได้ว่า พื้นที่ทองผาภูมิตะวันตกมีความหลากหลายทางชีวภาพที่อุดมสมบูรณ์มีของดีหลายๆ อย่างอยู่รอบตัว สิ่งหนึ่งที่บ่งบอกได้ถึงความอุดมสมบูรณ์เห็นจะเป็นบรรดาสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกที่สำรวจและพบในพื้นที่แห่งนี้ ไม่ว่าจะเป็น “อึ่งกรายหมอสมีท” ที่พบบริเวณน้ำตกเจ็ด

มิตร “คางคกหัวยอินทนนท์” ที่กระจายกระโดดมาจาก ก ย อ ด ด อ ย อินทนนท์ “กบทูต” กบที่มีขนาดใหญ่และใกล้สูญพันธุ์ของไทยก็มาเจออยู่ที่นี้ และสุดท้ายก็คือ “ปาดยักษ์” สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกที่มีขนาดใหญ่และสวยงาม สัตว์เหล่านี้ถือว่าเป็นของดีมี

อยู่น้อยและมีอยู่เฉพาะบางพื้นที่ของไทยเท่านั้น ดังนั้นควรช่วยกันอนุรักษ์ให้อยู่คู่กับท้องถิ่นทองผาภูมิตะวันตกต่อไป

Rhacophorus maximus

กิจกรรมแห่งมิตรภาพ

...และการเรียนรู้

ในพื้นที่โครงการวิจัยของผาภูมิตะวันตก
จ. กาญจนบุรี

กิจกรรมหลากหลายรูปแบบ
ที่เกิดขึ้นและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง
ในรอบปีที่ผ่านมาในพื้นที่ของผาภูมิตะวันตกนั้น
เป็นการขับเคลื่อนชุมชนให้มีจิตสำนึกในการดูแล
รักษาทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นของตนเอง ซึ่ง
โครงการ BRT เล็งเห็นว่า วิธีการที่จะเชื่อมโยงงาน
วิชาการด้านความหลากหลายทางชีวภาพลงสู่ชุมชน
ได้นั้น ทุกๆ ฝ่ายน่าจะมีส่วนร่วมในการทำ
กิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน ทั้งครู นักเรียน และ
ชาวบ้านเพื่อให้เข้าถึงและรับรู้ข้อมูล

○ น้จางน้ำชุ่มน้ำใส...น้องโรงเรียนธรรมชาติของ
เด็กๆ โรงเรียนบ้านไร่ สำนักรับทำกิจกรรมปลาย
เปิดร่วมกันเมื่อต้นเดือนกุมภาพันธ์ 2547

○ นอกจากเด็กๆ แล้ว เรายังชวนคุณครูที่สนใจตามไปด้วย เพื่อ
ให้กิจกรรมนี้ดำเนินอย่างต่อเนื่องและนำไปสู่การจัดทำบท
เรียนท้องถิ่นในที่สุด

>> การเรียนรู้จากห้องเรียนธรรมชาติ <<

กิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน หรือเรียกกันง่ายๆ สั้นๆ ว่า “กิจกรรม
ปลายเปิด” เป็นกิจกรรมที่พานักเรียนไปเรียนรู้ความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิ
ปัญญาท้องถิ่นจากห้องเรียนธรรมชาติ โดยไม่จำกัดเป้าหมายของการเรียนรู้ แต่
เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กๆ ได้คิด ได้ทำ ได้ค้นหาความสนใจและสิ่งที่ชอบด้วย
ตนเองหรืออาจเรียกอีกอย่างว่า “การปล่อยให้เด็กเข้าไป” นั่นเอง ก่อนเข้าไปทำ
กิจกรรมท่านอาจารย์วิสุทธิ ไบไม้ ได้ให้ข้อเสนอแนะกับฝ่ายเลขาฯ

ว่า **“พวกเขาห้ามสอนเด็กๆ แต่ต้องให้เด็ก ๆ สอน**

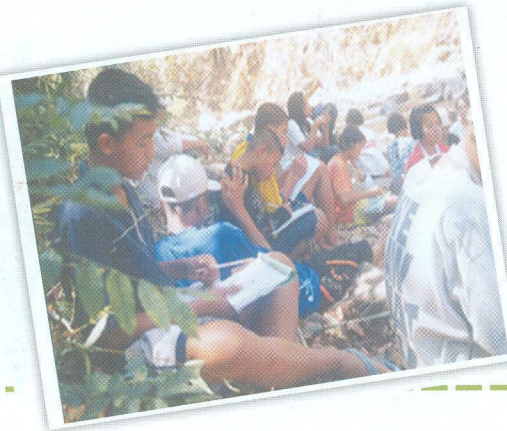
พวกเขา” เด็กเหล่านั้นมีความฉลาดเพียงแต่พวกเขาไม่มีโอกาสที่
จะแสดงออกมาเท่านั้น เพราะฉะนั้นถ้าเปิดโอกาสให้กับพวกเขา
แล้วพวกเขาจะพบกับข้างเผือกในป่าแน่นอน กิจกรรมนี้มีข้อแม้
ว่าจะต้องมีการจัดบันทึกและเล่าสู่กันฟัง เพื่อเป็นการฝึกให้
เป็นนักวิทยาศาสตร์รุ่นเยาว์ไปในตัว ขณะเดียวกันก็เป็นการ
เรียนแบบบูรณาการเพราะเด็กๆ จะได้เรียนทั้งวิทยาศาสตร์
ศิลปะ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ที่สามารถสอดแทรกไป
พร้อมกันได้เป็นอย่างดี

○ เดือนมีนาคม 2547
กิจกรรมในห้องเรียนธรรมชาติ ครั้งที่ 2 จัด
ขึ้นที่ทุ่งหนองปลิง เด็กๆ โรงเรียนบ้านไร่ได้
เรียนรู้จักรวรรดิทางการในท้องถิ่นของตัวเอง

○ โฉมหน้านักวิทยาศาสตร์รุ่นเยาว์แห่งโรงเรียนบ้านไร่ ต.นิลขเว่ง อ.ทองผาภูมิ จ.กาญจนบุรี

○ นลิ้งจากแก๊งข้างกัน ทำกิจกรรมตามความสนใจของตนเองแล้ว เด็กๆ ก็จะมานั่งล้อมวงพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้กัน

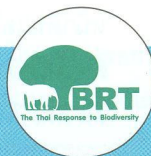
โรงเรียนบ้านไร่ ตำบลห้วยเขย่ง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี เป็นโรงเรียนนำร่องสำหรับการทำกิจกรรมในครั้งนี้ เนื่องจากโรงเรียนอยู่ติดกับที่ทำการอุทยานแห่งชาติทองผาภูมิ ในขณะที่เดียวกันโรงเรียนบ้านไร่ก็เป็นโรงเรียนขยายโอกาสที่มีการเรียนการสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาลจนถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 จึงนับเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการขับเคลื่อนกิจกรรมระหว่างเด็กนักเรียนกับธรรมชาติไปพร้อมๆ กัน ฝ่ายเลขานุการโครงการ BRT ได้ลงพื้นที่ทองผาภูมิตะวันตกเพื่อทำกิจกรรมร่วมกับเด็กนักเรียนโรงเรียนบ้านไร่ถึงสองครั้ง คือเมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2547 และ วันที่ 14 มีนาคม 2547 และทุกครั้งก็มีน้องๆ เด็กนักเรียนที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมมากพอสมควรตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จนถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 16 คน

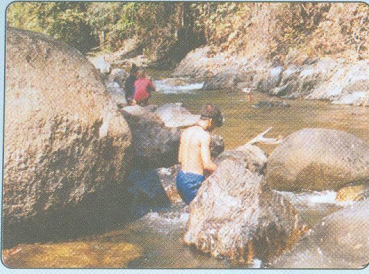
อ่านต่อหน้า 6

โครงการทองผาภูมิตะวันตก

โครงการทองผาภูมิตะวันตกเป็นโครงการกัลยาณมิตรระหว่างบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) และโครงการพัฒนาองค์ความรู้และศึกษานโยบายการจัดการทรัพยากรชีวภาพในประเทศไทย (โครงการ BRT) ที่ได้ร่วมมือกันพัฒนาการวิจัยความหลากหลายทางชีวภาพเชิงพื้นที่ (area-based) ภายใต้การบริหารจัดการงานวิจัยแบบสหวิทยาการ (Multidisciplinary Research) ที่เน้นการเชื่อมโยงความรู้จากศาสตร์ต่างๆ ในหลากหลายมิติให้เป็นองค์ความรู้รวม โดยคาดว่าจะผลงานวิจัยจากชุดโครงการจะสามารถนำไปบริหารจัดการให้เกิดใช้ประโยชน์ โดยเฉพาะในระดับชุมชนท้องถิ่นในรูปแบบของการสร้างผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การสร้างหลักสูตรการศึกษาท้องถิ่น และสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักวิชาการกับชุมชนเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งในระยะยาว

เด็กชาย ชัยญา ขวัญแก้ว โรงเรียนบ้านไร่ เตรียมพร้อมสำหรับการยิงปลา กิจกรรมสุดโปรด

ผลงานจากเยาวชนในห้องเรียนธรรมชาติ

ผลงานต่างๆ เหล่านี้เป็นข้อเขียนของน้องๆ หลังจากที่ได้ทำกิจกรรมในห้องเรียนธรรมชาติ

>> ความรู้สึกในการยิงปลา

หลังจากดำผุดดำว่ายในลำห้วยอย่างคล่องแคล่วพร้อมเหล็กแหลมยิงปลา เด็กชายชัยญาก็ได้ปลามาพวงใหญ่ พร้อมเล่าว่า “ยิงปลามาตั้งแต่เด็ก และชอบน้ำเป็นพิเศษ คนที่จะยิงปลาได้นานส่วนมากจะเป็นคนอ้วนๆ หน้อย ช่วงยิงปลาเสร็จจะเพลียมาก ไม่อยากทำอะไร ช่วงยิงปลาถ้าหนาวก็อย่าไปฝัน เพราะอาจทำให้เป็นหวัดและเป็นตะคริวได้ ในการยิงปลานั้นควรเริ่มยิงจากบริเวณปลายน้ำไปต้นน้ำ เพราะน้ำข้างบนจะได้ไม่ขุ่น และสามารถยิงปลาได้ง่าย ถ้าบริเวณไหนมีน้ำไหลมากกระทบโชดหินรับรองได้เลยว่าด้านล่างของบริเวณดังกล่าวมีปลาอาศัยอยู่หนาแน่น โดยเฉพาะตามชอกหินที่อยู่ด้านล่างของกระแสน้ำ”

>> ผักและพืชในท้องถิ่น

เด็กชายอานนท์ จรัสธรรม หรือน้องนนท์ได้บันทึกผักพื้นบ้านกินได้เป็นงานอดิเรก ในสมุดบันทึกส่วนตัวมีข้อมูลเกี่ยวกับชนิดผักพื้นบ้าน วิธีการใช้ประโยชน์ และระยะเวลาที่เก็บเกี่ยวผลผลิตได้อยู่เต็มไปหมด ในสมุดบันทึกน้องนนท์ยังได้เขียนไว้ว่า

“ผมรู้สึกชอบผักและพืชพื้นบ้าน เราควรรู้ความหมายและประโยชน์ของพืชและผักในป่า แต่ไม่ใช่เรื่องง่ายที่จะรู้เรื่องเหล่านั้น เพราะจะต้องใช้เวลาในการสังเกต ผู้ที่ทำงานตรกรนี้ ต้องเป็นผู้ที่อดทน และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ รู้จักการวางแผน และรู้จักการเก็บข้อมูลที่สำคัญ ต้องมีไหวพริบ มีความตั้งใจ และต้องอดทน”

เด็กชายอานนท์ จรัสธรรม (น้องนนท์) โรงเรียนบ้านไร่ กำลังจดบันทึกข้อมูลผักพื้นบ้านในการทำกิจกรรมห้องเรียนธรรมชาติ

>> นกน้อยในป่าใหญ่

เด็กชายสิทธิโชค หรือน้องเกมได้เขียนเล่าความประทับใจไว้ว่า “ผมดีใจที่ได้มากับพี่ๆ ทุกคน พี่ไม่เอาแต่ใจตัวเอง และเรายังได้ความรู้อีกด้วย ผมชอบนกเพราะว่ามีสีสวยต่างๆ มากมาย เช่น สีส้ม แดง เขียว ผมจะวาดรูปนกให้ดู”

เด็กชายสิทธิโชค (น้องเกม) ป. 4 โรงเรียนบ้านไร่ ชอบการดูนกเป็นพิเศษ

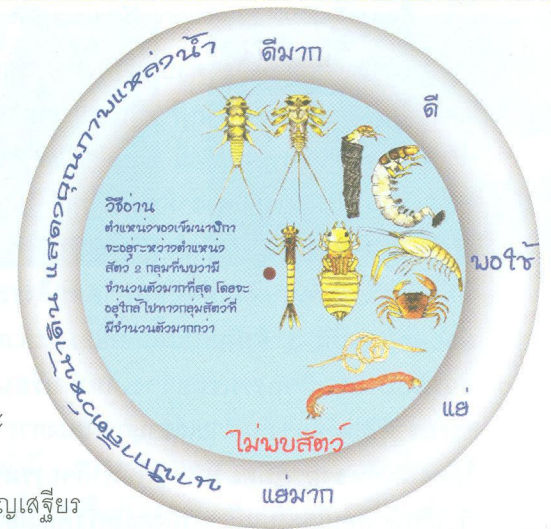
>> กิจกรรมตรวจสอบคุณภาพน้ำ <<

กิจกรรมตรวจสอบคุณภาพน้ำในลำห้วยเขียงถือถือว่าเป็นการติดตามระบบนิเวศระยะยาวอย่างง่ายด้วยสัตว์หน้าดิน จัดขึ้นเมื่อเดือนเมษายน 2547 กิจกรรมนี้เราได้สมัครพรรคพวกเป็นครูและนักเรียนที่ฟังฟังและใช้ประโยชน์จากลำห้วยเขียงตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำและโรงเรียนเครือข่ายของลำน้ำโดยรอบจำนวน 6 โรงเรียน รวมทั้งชาวบ้านที่สนใจและห่วงใยสายน้ำ

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้เชิญนายบุญเสฐียร บุญสูง นิสิตปริญญาเอก ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ผู้ซึ่งทำวิจัยเกี่ยวกับสัตว์หน้าดินในพื้นที่ทองผาภูมิตะวันตกมาเป็นวิทยากรสอนเยาวชนในการรู้จักกับสัตว์หน้าดินและการตรวจคุณภาพน้ำอย่างง่ายโดยใช้สัตว์หน้าดิน โดยใช้เครื่องมือที่เรียกว่า “นาฬิกา

ลำห้วยเขียงไหลผ่านตั้งแต่ บ้านไร่ป่า เรื่อยมาจนถึง บ้านปากปลอก ซึ่งเป็นจุดเก็บตัวอย่างในการตรวจสอบคุณภาพน้ำ

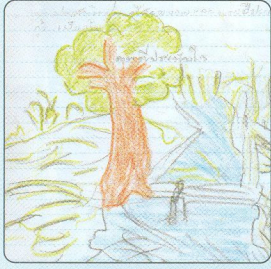

นาฬิกาสัตว์หน้าดินสำหรับใช้ประเมินผลคุณภาพน้ำ

เด็กๆ กำลังช่วยกันแยกสัตว์หน้าดินออกเป็นกลุ่มๆ เพื่อนำผลไปวิเคราะห์คุณภาพน้ำ

>> ประวัติพูนองปลิง

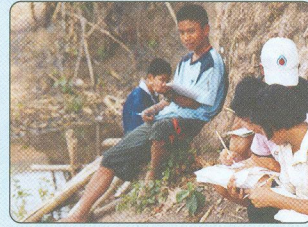

ภาพแห่งความประทับใจของเด็กชายเนวิน (จอร์ท) จากห้องเรียนธรรมชาติ “พูนองปลิง”

มีสัตว์น้ำ แมลงสีตา ตัวอ่อนแมลงปอ และหินปูนรูปร่างแปลกๆ ที่สวยงาม เป็นต้น น้องจอร์ทได้วาดภาพที่ประทับใจไว้ด้วย

เด็กชายเนวิน หรือน้องจอร์ทได้เขียนประวัติพูนองปลิงไว้ว่า “แต่ก่อนชาวบ้านหมู่ 1 ได้บอก ว่าพูนองนี้มีปลิงมาก ชาวบ้านก็เลยกำจัดด้วยยางมะละกอ และยางทุเรียน ปัจจุบันพื้นที่แห่งนี้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวของตำบลห้วยเขย่ง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี พูนองปลิงมีธรรมชาติที่สวยงาม

>> นักประพันธ์น้อย

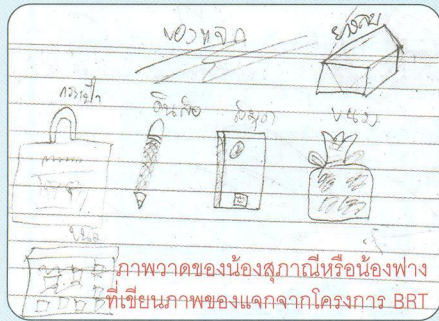

เด็กชายสุนันท์ ผาภูมิรุจี (น้องนันท์) โรงเรียนบ้านไร่ นักประพันธ์น้อยของเรา

“วันนี้พักป่าขุนแสงสนม
วันนี้ก็ให้ใจผมเมื่อก่อน

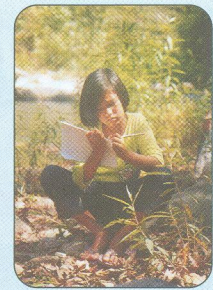
ในสมุดบันทึกของเด็กชายสุนันท์ ผาภูมิรุจี หรือน้องนันท์มีแต่บทกลอนเต็มไปหมด แทบจะหาประโยคบอกเล่าไม่พบ ตัวอย่างกลอนของน้องนันท์ที่เขียนความประทับใจเอาไว้

“ไม่มีทุกข์เพราะมีสุกกับดรูนาน
จนไม่มองจากลับไปที่บ้านเลง”

ภาพวาดของน้องสุภาณีหรือน้องพ่าง ที่เขียนภาพของแจ็กจากโครงการ BRT

ความประทับใจของน้องาซ่างต้นเป็นตัวอย่างของการนำเยาวชนออกไปเรียนรู้ตามความสนใจของตนเอง ยังมีความประทับใจของน้องา โรงเรียนบ้านไร่จากคนอื่นา ที่ไม่สามารถเขียนได้ในพื้นที่ที่จำกัด แต่ก็ต้องขอขอบคุณครู และน้องา ที่ให้ความสนใจในกิจกรรมนี้ด้วยดี ■■■

เด็กหญิงจุฑาทิพย์ จันทร์หอม (น้องเมี้ยว) ชั้น ป.4 กำลังจดบันทึกสิ่งต่างๆ ที่สนใจ

หมู่บ้าน	กิจกรรมการใช้น้ำ	ปัญหา	แนวทางแก้ปัญหา
1.บ้านไร่ป่า	ซักผ้า อาบน้ำ ปลูก รดน้ำต้นไม้ สับปลา จับลูกขี้ด ล้างมือ	น้ำขุ่น แดง (เป็นบางช่วง) มีขยะ มีผักตบชวา	1. ขุดลอก คูคลอง และ ผักตบชวา
2.บ้านประจำไม้	การเกษตร ใช้ภายในครัวเรือน เลี้ยงสัตว์ ใช้ดื่ม	น้ำเหลืองน้อย ไม่พอใช้ หน้าฝนน้ำท่วม	2. มีจุดกักเก็บน้ำ
3.บ้านห้วยเขย่ง	ล้างจาน ซักผ้า รดน้ำต้นไม้ ปลูก เลี้ยงสัตว์ ใช้ อาบน้ำ	มีขยะ น้ำสกปรก	3. ตั้งโรงงานและแหล่งเลี้ยงสัตว์ให้อยู่ห่างไกลจากลำน้ำ
4.บ้านปากลำปิส็อก	ใช้อาบ แปรงฟัน รดน้ำต้นไม้ ปลูก ทำความสะอาดบ้าน โรงเรียน เลี้ยงสัตว์	มีขยะเล็กน้อย น้ำขุ่นตลอดปี ทั้งเศษซากสัตว์รดน้ำ	
5.บ้านท่ามะเดื่อ	รดน้ำต้นไม้ ซ้ำระหว่างกลาง เลี้ยงสัตว์ (หมู ไก่) ทำกับข้าว	น้ำแห้งหน้าแล้ง น้ำเป็นฝัว น้ำมีกลิ่นเหม็น (สีแสด)	
6.บ้านไร่	อาบน้ำ ทำความสะอาด รดน้ำต้นไม้ เลี้ยงสัตว์	น้ำเสียจากโรงงานทำข้าว หลาม น้ำน้อยในหน้าแล้ง	

ผลจากการทำกิจกรรมตรวจคุณภาพสายน้ำห้วยเขย่ง โดยเด็กๆ และครูได้ร่วมกันประเมินและสรุปผลออกมา ดังนี้ v

หมู่บ้าน	ลักษณะลำน้ำ	กลุ่มสัตว์ที่พบ				สรุปประเมินผลการสำรวจ
		กลุ่มที่ 1	กลุ่มที่ 2	กลุ่มที่ 3	กลุ่มที่ 4	
1.บ้านไร่ป่า	เย่น้ำมีกลิ่นเหม็น โคลนดิน โขบตอน ผักตบชวา น้ำนิ่ง ไม่ปกคลุม	18	1	10	25	พอใช้
2.บ้านประจำไม้	ห้วยเขย่ง : น้ำใส มีซั้งเป็นก้อน ห้วยน้ำขุ่น : มีสาหร่ายทำให้ไม่ขุ่น มีต้นไม้อุดกลาง	46	2	-	3	ค่อนข้างดีมาก
		24	2	1	3	
3.บ้านห้วยเขย่ง	ดีมาก : น้ำใส มีตะไคร่น้ำเล็กน้อย มีโขบตอน	96	8	3	6	ดีมาก
4.บ้านปากลำปิส็อก	ปานกลาง มีตะไคร่น้ำ มีผักตบ มีต้นบัว น้ำใสดี	86	6	3	1	ดีปานกลาง
5.บ้านท่ามะเดื่อ	น้ำนิ่งเป็นฝัว น้ำน้อย และมีไม้ไม่ปกคลุม	4	1	13	9	พอใช้

<< กิจกรรมการใช้น้ำของแต่ละหมู่บ้านในตำบลห้วยเขย่ง และปัญหาต่างๆ ที่พบในลำน้ำห้วย

ผลการตรวจสอบคุณภาพน้ำด้วยสัตว์หน้าดินและการระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาด้านคุณภาพน้ำในพื้นที่ได้ถูกบันทึกไว้โดยคณะครูและนักเรียนจากโรงเรียนห้วยเขย่งพร้อมด้วยชาวบ้านที่มาร่วมประชุมกันทั้งสิ้น 24 คน

จากกิจกรรมนี้นับเป็นจุดเริ่มต้นของการตรวจสอบคุณภาพน้ำในพื้นที่ตำบลห้วยเขย่งระยะยาวโดยการสร้างศักยภาพให้ครูและนักเรียนนำเรื่องนี้ไปอยู่ในการเรียนการสอนนอกห้องเรียนซึ่งจะได้ติดตามสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ได้อย่างเป็นระบบ ซึ่งฝ่ายเลขานุการจะร่วมกับครูและนักเรียนดำเนินงานติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำในระยะยาวต่อไป

หมายเหตุ :

- กลุ่มที่ 1 ได้แก่ ตัวอ่อนแมลงเกาะหิน ตัวอ่อนแมลงชีปะขาว
- กลุ่มที่ 2 ได้แก่ ตัวอ่อนแมลงหนอนปลอกน้ำ
- กลุ่มที่ 3 ได้แก่ ตัวอ่อนแมลงปอ, กุ้ง, ปู
- กลุ่มที่ 4 ได้แก่ หนอนแดง, ไลต์เดียนน้ำจืด

>> ดันความรู้สู่ชุมชน <<

กิจกรรมคืนความรู้สู่ชุมชนจัดขึ้นในเดือนกุมภาพันธ์ 2547 ที่หอประชุมบ้านรวมใจ เพื่อเปิดตัวชุดโครงการของมูลนิธิตะวันตกให้ชาวบ้านและองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น ตำบลห้วยเขียงได้รับทราบกิจกรรมวิจัยในพื้นที่โดยรศ.สมโภชน์ ศรีโกสามาตร ได้นำทีมฝ่ายเลขานุการฯ พร้อมกับโปสเตอร์เผยแพร่ผลงานวิจัยในพื้นที่ไปนำเสนอให้ทราบโดยทั่วกัน กิจกรรมนี้มีผู้เข้าร่วมเกือบร้อยคนที่เดียว

ชาวบ้านพากันสนใจโปสเตอร์ภาพสิ่งมีชีวิตต่างๆ ที่ทาบในพื้นไม้ที่ของมูลนิธิตะวันตก เพราะล้วนเป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวทั้งสิ้น

งานนี้ รศ.สมโภชน์ ศรีโกสามาตร ของชุมชนด้วยตัวเอง

>> กิจกรรมวันวิทยาศาสตร์ <<

กิจกรรมวันวิทยาศาสตร์จัดขึ้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2547 ที่โรงเรียนบ้านไร่ ตำบลห้วยเขียง อำเภอกองคา จ.พิจิตร โดยได้รับความร่วมมือร่วมใจจากหน่วยงานในระดับท้องถิ่น และชาวบ้านเป็นอย่างดี บรรยายภาคภายในงานมีการจัดนิทรรศการของหน่วยงานต่างๆ การออกร้าน การสาธิตสิ่งประดิษฐ์ต่างๆ การแข่งขันตอบปัญหาวิทยาศาสตร์ และกิจกรรมต่างๆ มากมาย ทำให้เด็กนักเรียนที่มาร่วมงานประมาณ 400 คน จาก 9 โรงเรียน ได้รับประสบการณ์และความรู้ใหม่ๆ ซึ่งเป็นความรู้ที่เป็นการบูรณาการให้เข้ากับวิถีการดำรงชีวิตของนักเรียนด้วยการนำเอาความรู้ด้านความหลากหลายทางชีวภาพในท้องถิ่นมาเชื่อมโยงกับความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และภูมิปัญญาท้องถิ่น งานนี้เด็กๆ ตำบลห้วยเขียงจึงได้รับความสนุกสนานและสาระความรู้ไปพร้อมๆ กัน

ผลงานกิจกรรมได้รับความสนใจจากเด็ก ๆ ที่มาร่วมงานเป็นจำนวนมากถึง 400 คน

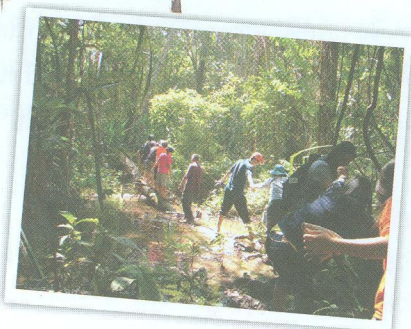

เด็กๆ ในตำบลห้วยเขียงได้รับสาระความรู้กันอย่างเต็มที่

โครงการสร้างเสริมและฟื้นฟูระบบนิเวศวิทยาความยั่งยืนของป่าดงดิบเขาน้ำตกริมฝั่งแม่น้ำโขง
แหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติบ้านน้ำตกริมฝั่งแม่น้ำโขง
พื้นที่: ต.วังยาง อ.คลองขลุง จ.กำแพงเพชร

>> สกว. เจียมชมพื้นที่ทุ่นองปลิง <<

เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2547 สกว. ได้เข้าไปเยี่ยมชมพื้นที่ทุ่นองปลิงที่มีความหลากหลายและโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว งานนี้นอกจากจะได้รับความรู้และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างกว้างขวางแล้วโครงการ BRT ยังได้รับคำแนะนำจากผู้บริหาร สกว. และผู้ทรงคุณวุฒิในการบริหารจัดการชุดโครงการวิจัยของมูลนิธิตะวันตกต่อไปอีกด้วย

อดใจไม่ไหว...หนุ่มๆ สาวๆ สกว. ขอสัมผัสธรรมชาติด้วยตัวเอง

รศ.ศรีตัง วลัยโกตม เมธีวิจัยอาวุโส สกว. เปิดวงสนทนาพูดคุยถึงความโดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์ของทุ่นองปลิง พร้อมกับเสนอให้จัดทำเป็นพื้นที่ศึกษาระบบนิเวศ

ศูนย์เรียนรู้...

ในพื้นที่จังหวัดโครงการของมูลนิธิตะวันตก

เด็กนักเรียนและชาวบ้านจำนวน 180 คน
กำลังรับฟังการบรรยายและชมภาพทิวสวยๆ ของธรรมชาติในไทย

เด็กฯ ทักกันชมนิทรรศการและโปสเตอร์
ความรู้ต่างๆ ตามความสนใจ

นั่งดูงเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันก่อน
แยกข้างกันเข้าห้องเรียน

โครงการ BRT ได้วางแผนการจัด
“คาราวานความรู้เพื่อชุมชน” โดยกรรมการนำคณะ
นักวิจัยและนิสิตนักศึกษาในชุดโครงการทยอยไป
ทำกิจกรรมกับครู นักเรียนและชาวบ้าน เป็นระยะๆ
ตลอดปี 2548 เพื่อนำความรู้จากการวิจัยไป
เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนตระหนักถึง
ความสำคัญของพื้นที่ของมูลนิธิตะวันตกซึ่งมี
คุณสมบัติทางธรรมชาติซ่อนอยู่อย่างหลากหลาย
หลงและได้มีโอกาสที่จะเรียนรู้ สร้างปัญญาและ
ใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินสมบัติของธรรมชาติอย่าง
สมดุล

เพื่อเป็นการนำเอาองค์ความรู้จากการวิจัยด้านความหลากหลายทาง
ชีวภาพไปเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในตำบลห้วยเขย่ง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัด
กาญจนบุรี โครงการ BRT และ บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) จึงได้ร่วมกันจัดทำ “ศูนย์
เรียนรู้” เพื่อให้เป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลจากการวิจัยให้ชุมชนท้องถิ่นไว้ใช้ประโยชน์ใน
การศึกษา โดยจะจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ใน 3 รูปแบบ ดังนี้

- > 1. ศูนย์เรียนรู้ที่บ้านรวมใจ ตำบลห้วยเขย่ง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัด
กาญจนบุรี จะทำเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลวิจัยในพื้นที่ของมูลนิธิตะวันตกให้กับผู้ที่สนใจ
ชุมชน และกลุ่มนักท่องเที่ยว
- > 2. ศูนย์เรียนรู้ในห้องสมุดของโรงเรียนต่างๆ ในพื้นที่โครงการวิจัย
ของมูลนิธิตะวันตก จำนวน 8 โรงเรียนในตำบลห้วยเขย่ง เพื่อให้ข้อมูลจากการวิจัย
เข้าถึงครู นักเรียน และชาวบ้าน ด้วยการปรับปรุงห้องสมุดของโรงเรียนให้เป็นแหล่ง
ค้นคว้าหาความรู้ประจำโรงเรียนและหมู่บ้าน
- > 3. ศูนย์เรียนรู้ที่มีชีวิต เป็นการใช้พื้นที่ธรรมชาติในการเป็นแหล่งเรียนรู้ให้
แก่เด็กนักเรียนและครูไว้ใช้ในการเรียนการสอนเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพ
นอกห้องเรียน และใช้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งพื้นที่ที่ได้คัดเลือกไว้ ได้แก่ พื้นที่
พูนองปลิงและพุท่ามะเดื่อ

การจัดทำศูนย์เรียนรู้โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรูปแบบที่ 1 และ 2 ให้เกิดขึ้น
อย่างเป็นรูปธรรมนั้น โครงการ BRT ได้วางแผนการจัด “คาราวานความรู้เพื่อชุมชน” โดย
กรรมการนำคณะนักวิจัยและนิสิตนักศึกษาในชุดโครงการทยอยไปทำกิจกรรมกับครู นักเรียน
และชาวบ้าน เป็นระยะๆ ตลอดปี 2548 เพื่อนำความรู้จากการวิจัยไปเผยแพร่
ประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนตระหนักถึงความสำคัญของพื้นที่ของมูลนิธิตะวันตกซึ่งมี
คุณสมบัติทางธรรมชาติซ่อนอยู่อย่างหลากหลายและได้มีโอกาสที่จะเรียนรู้ สร้างปัญญา
และใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินสมบัติของธรรมชาติอย่างสมดุล

คาราวานความรู้เพื่อชุมชน ครั้งที่ 1 ได้จัดขึ้นเมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2547 ที่
โรงเรียนบ้านท่ามะเดื่อ ตำบลห้วยเขย่ง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี โดยมี
คณะนักเรียนในระดับประถมศึกษาจำนวน 140 คน พร้อมกับชาวบ้านที่สนใจอีกประมาณ
40 คน เข้าร่วมรับฟังการบรรยายและชมนิทรรศการงานวิจัย ซึ่งทั้งชาวบ้านและ
นักเรียนต่างให้ความสนใจในกิจกรรมดังกล่าวเป็นอย่างมาก และนับเป็นครั้งแรกที่
ชาวบ้านเห็นความสวยงามและคุณค่าของทรัพยากรชีวภาพในท้องถิ่นโดยเฉพาะอย่างยิ่ง
“พุ” พื้นที่ชุ่มน้ำที่เป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ของมูลนิธิตะวันตก ผลจากการดำเนินงาน
ดังกล่าวได้ส่งผลให้ชุมชนสำนึกกับบ้านเกิดมากยิ่งขึ้น และเกิดประกายความคิดที่จะ
ร่วมกันทำกิจกรรมต่างๆ ในชุมชนเพื่ออนุรักษ์พื้นที่ธรรมชาติที่สวยงามให้คงอยู่กับ
ท้องถิ่นต่อไป

มารู้จัก

มวนน้ำ

...ก็ทอองผาภูมิตะวันตก...

เรื่อง/ภาพ : รศ.จริญญา เล็กประยูร

ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

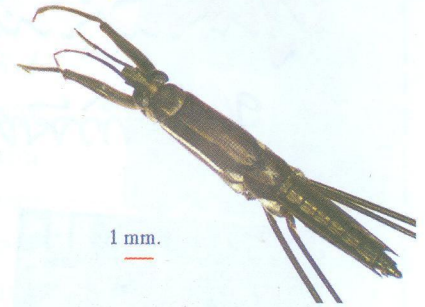
ตัวอะไรเอ่ย? บางชนิด
เหมือนด้วง บางชนิดเหมือน
แมลงสาบ บางชนิดคล้ายตั๊กแตนกิ่ง
ไม้ บางชนิดคล้ายแมงป่อง บาง
ชนิดเดินอยู่บนพืชน้ำ บางชนิด
ชอบอาศัยใต้พืชน้ำ

คำตอบก็คือ
มวนน้ำ

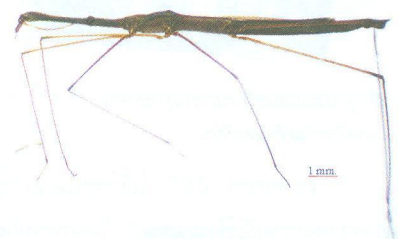
มวนน้ำเป็นแมลงที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง พบได้ทั่วไปตามแหล่งน้ำหรือพื้นที่ใกล้แหล่งน้ำ โดยจะอาศัยอยู่ทั้งในน้ำ บนผิวน้ำ และในพืชชั้นๆ ริมน้ำ มีขนาดตัวตั้งแต่ 2-3 มิลลิเมตร หรือที่เห็นเป็นเม็ดกลมๆ คล้ายเศษผง จนถึงขนาดใหญ่ประมาณ 60 มิลลิเมตร มวนน้ำมักโปรดปรานแหล่งที่อยู่อาศัยที่เป็นซอกหิน ใต้พื้นทราย ก้อนกรวด พื้นท้องน้ำ ลำห้วยและลำธารที่ไหลเอื่อยๆ ตามชายน้ำที่มีพืชห้อยลงสู่พื้นน้ำ พืชริมน้ำ และพื้นดินชื้นๆ โดยเฉพาะบริเวณรอยต่อของน้ำและฝั่งในช่วงที่น้ำขึ้นน้ำลง นอกจากนั้นยังพบได้ตามแผ่นมอสบนก้อนหินของน้ำตกที่มีละอองน้ำกระเซ็น มวนน้ำมีนิสัยการกินเป็นผู้ล่าดูดกินของเหลวจากตัวอ่อนของแมลงอื่นๆ ที่อยู่ในน้ำ เช่น ลูกน้ำยุง รัน ซึ่งเป็นพาหะนำโรคมาสู่คนและสัตว์เลี้ยง หรือกินแมลงศัตรูพืชที่ตกลงไปในน้ำ นับว่าเป็นแมลงที่มีประโยชน์ต่อมนุษย์อย่างมาก

รู้ได้อย่างไรว่า คือ มวนน้ำ

ลักษณะแรกที่ต้องดู คือ มีปากเป็นจอยหรือเป็นกรวย ซึ่งใช้สำหรับแทงดูด บางครั้งถ้าจับมวนไม่ระวังจะรู้สึกเจ็บเหมือนถูกเข็มแทง เมื่อพลิกตัวดูจะเห็นปากเป็นจอยชัดเจน ส่วนลักษณะอื่นๆ นั้นมีความแตกต่างกันมาก แม้แต่ในมวนชนิดเดียวกันยังมีหลายรูปแบบ เช่น มีปีก ไม่มีปีก ปีกสั้น ปีกยาว เป็นต้น

มวนจิ้งจิ้งน้ำ (Gerridae) มวนจิ้งจิ้งน้ำมีขายาวเดินบนผิวน้ำได้ บางชนิดสามารถไต่กระแสน้ำในลำธารที่ไหลเร็วได้ ลักษณะที่เด่นชัดของมวนจิ้งจิ้งน้ำคือ ขาคู่กลางและขาคู่หลังยาวมากมีเล็บยื่นอยู่ก่อนปลายขา ซึ่งเล็บนั้นพับเก็บและยื่นออกมาได้ ทำให้มวนน้ำสามารถเคลื่อนที่ผ่านไปบนผิวน้ำได้อย่างรวดเร็วโดยเล็บไม่สัมผัสบนผิวน้ำ ขาทั้งสองคู่อยู่ชิดกัน ขาคู่หน้าสั้นและเป็นขาจับเหยื่อ บนผิวน้ำตัวมีขนละเอียดปกคลุมลำตัวและขนมีความมัน สามารถพองอากาศลงไปเมื่อจมนลงในน้ำและทำให้จิ้งจิ้งน้ำลอยตัวได้เร็ว แต่เมฆขนที่มีความมันนั้นไม่คงทนถาวรเมื่อจมนานๆ ก็ทำให้มวนจิ้งจิ้งน้ำเปียกและขึ้นสู่ผิวน้ำด้วยความลำบากและตายได้

มวนเข็ม (Hydrometridae) มีรูปร่างยาว ลีบมีส่วนหัวยาวใกล้เคียงกับความยาวส่วนอก เมื่อสังเกตดูจะเห็นมีตาอยู่ตรงช่วงใกล้รอยต่อระหว่างหัวและส่วนอกเหมือนอยู่ตรงกลางระหว่างหัวและอก ปล้องแรก ปล้องท้องไม่มีท่อยาว ดูเผินๆ เหมือนตั๊กแตนกิ่งไม้ผอมๆ ตัวเล็กๆ ใต้ตามชายฝั่งบนพืชน้ำหรือพืชริมน้ำ คลานช้าๆ ไปตามผิวน้ำที่นิ่ง ขณะเดินจะยกตัวสูง พบได้ทั้งที่มีปีกและไม่มีปีก

มวนกรรเชียง (Corixidae) มีขนาดเล็กไม่เกิน 10 มิลลิเมตร ลำตัวแบน ขอบลำตัวด้านข้างขนานกัน ปากเป็นจอยสั้นปลายตัดซึ่งแตกต่างจากมวนวอน ซึ่งมีปากเป็นรูปกรวย และมีลำตัวหนา ลักษณะสำคัญอีกประการ คือ มีปลายขาคู่หน้ามีรูปร่างคล้ายข้อตักไอศกรีมและมีขนเป็นแผง มักพบในแอ่งน้ำขังตื้นๆ ซึ่งมีพืชน้ำขึ้นหนาแน่น

มวนวอน (Notonectidae) ชื่อนี้ น่าจะมาจากพฤติกรรมที่เห็นได้อย่างชัดเจน คือ เมื่อนำขึ้นมาให้อยู่ในภาชนะตื้นๆ มีน้ำเล็กน้อย มวนจะเคลื่อนตัววนเป็นวงกลม มวนวอนว่ายน้ำโดยใช้ขาหลังที่มีขนเป็นแผงทำหน้าที่คล้ายใบพายขาหน้ามีรูปร่างหลายแบบใช้จับเหยื่อ มวนวอนมีรูปร่างสองแบบ คือ ที่มีลำตัวผอมยาว ไม่เกิน 10 มิลลิเมตร และอีกกลุ่มยาวเกิน 10 มิลลิเมตร มักใช้ด้านท้องแขวนตัวลอยที่ผิวน้ำในแอ่งน้ำขังนิ่งๆ

มวนน้ำหลังค่อม (Helotrephidae) คล้ายด้วงตัวเล็กๆ มีปีกแข็ง ขนาดเล็กมาก 2-3 มิลลิเมตร ถ้าไม่นำมาส่งดูด้วยกล้องจุลทรรศน์จะไม่สามารถทราบได้ว่าเป็นมวนน้ำ สามารถอยู่ได้ทั้งในน้ำนิ่งและน้ำไหล โดยจะอาศัยตามสาหร่าย พืชน้ำหรือซากใบไม้ที่ตกลงในแอ่งน้ำ มีถิ่นอาศัยที่หลากหลายแตกต่างกันมากในแต่ละสกุล เช่น ในแหล่งน้ำพุร้อนอุณหภูมิสูง 40-43 องศาเซลเซียส ยังสามารถพบมวนบางสกุลอาศัยอยู่ได้ สิ่งที่น่าสนใจมากสำหรับมวนเล็กๆ ชนิดนี้ ก็คือ ถ้าจะวินิจฉัยให้รู้ชื่อวิทยาศาสตร์นั้นต้องดูลักษณะอวัยวะสืบพันธุ์ที่มีขนาดเล็ก ประมาณ 0.36 มิลลิเมตรและเป็นลักษณะที่มีความสวยงามมากภายใต้กล้องจุลทรรศน์กำลังขยายสูง

มวนตะพาบ (Naucoridae) มีลักษณะลำตัวแบน มองด้านหลังอาจคล้ายตะพาบหรือแมลงสาบ มักแทรกตัวตามซอกหิน กรวดทราย ในลำธารน้ำไหลช้าๆ แต่เมื่อมีน้ำหลากกระแสน้ำไหลเร็วจะพบมวนกลุ่มนี้ อยู่ตามพืชน้ำจำนวนมาก นอกจากนี้มวนตะพาบยังมีความสัมพันธ์แบบพึ่งพาอาศัยกับสิ่งมีชีวิตเล็กๆ ที่อาศัยอยู่ในแหล่งน้ำเดียวกัน โดยบริเวณตรงกลางระหว่างโคนขาตามแนวกลางลำตัวด้านท้องของมวนตะพาบจะมีหนอนปลอกน้ำอาศัยอยู่ คาดว่าหนอนปลอกน้ำอาศัยมวนตะพาบเป็นเกราะกำบังและนำพาไปในแหล่งอาหาร เมื่อน้ำไหลผ่านก็ได้รับอาหารด้วย

**ความหลากหลาย
ของมวนน้ำในพื้นที่โครงการวิจัย
ทองผาภูมิตะวันตก จ.กาญจนบุรี**

จากการศึกษามวนน้ำในพื้นที่โครงการวิจัยทองผาภูมิตะวันตกทั้งแหล่งน้ำไหลและน้ำนิ่ง พบมวนน้ำทั้งหมด 11 วงศ์ 41 สกุล และ 47 ชนิด โดยชนิดเด่นๆ และมีชีววิทยาที่น่าสนใจ มีดังนี้

มวนจิงโจ้น้ำเล็ก (Veliidae) มีลำตัวอ้วนสั้น มักพบตามลำธารน้ำไหล มีลักษณะพิเศษคือ ที่บริเวณปลายขาคู่กลางมีขนเป็นรูปพัด ซึ่งมีร่องไว้สำหรับเก็บขนรูปพัดนี้ได้ มวนจิงโจ้น้ำเล็กจะคลี่พัดในระหว่างที่เดินบนกระแสน้ำ จึงสามารถเดินและไต่กระแสน้ำที่ไหลผ่านก้อนหินต่างระดับได้

แมลงหนอน ปลอกน้ำ

สถาปนิกตัวน้อย

แมลงหนอนปลอกน้ำ (Trichoptera หรือ Caddisflies) จัดเป็นแมลงน้ำกลุ่มใหญ่ที่สุดกลุ่มหนึ่ง โดยมีบรรพบุรุษร่วมกับแมลงในกลุ่มผีเสื้อ (Lepidoptera) ตัวอ่อนของแมลงหนอนปลอกน้ำจะอาศัยอยู่ตามแหล่งน้ำจืดแทบทุกแห่ง โดยเฉพาะในแหล่งน้ำที่ค่อนข้างสะอาด และจากสมบัติที่มีความไวสูงต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม ตัวอ่อนของแมลงหนอนปลอกน้ำจึงสามารถนำไปเป็นดัชนีชี้วัดคุณภาพของแหล่งน้ำได้

1. กลุ่มสร้างปลอกคล้ายหลอด (Tube-makers)

กลุ่มนี้จะใช้วัสดุที่แตกต่างกันออกไป บางชนิดสร้างปลอกจากเศษหินเศษทราย บางชนิดใช้กิ่งไม้ ใบไม้ แต่ที่น่าสนใจคือปลอกสามารถเคลื่อนย้ายเพื่อไปหาอาหารได้ ได้แก่ วงศ์ Molannidae, Phryganeidae, Calamoceratidae, Lepidostomatidae, Limnephilidae, Brachycentridae, Beraeidae, Sericostomatidae, Odontoceridae, Leptoceridae, Helicopsychidae

วงศ์ Phryganeidae

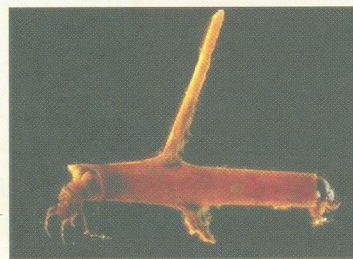
วงศ์ Limnephilidae

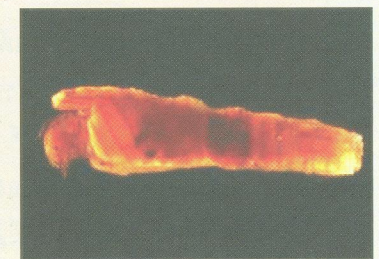
วงศ์ Leptoceridae

วงศ์ Helicopsychidae

วงศ์ Calamoceratidae

วงศ์ Lepidostomatidae

ตัวอ่อนของแมลงหนอนปลอกน้ำมีลักษณะบอบบางเหมือนตัวหนอน มันจึงต้องมีการสร้างบ้านหรืออาศัยอยู่ในปลอก (case) เพื่อป้องกันตัว วิธีการสร้างบ้านของแมลงในกลุ่มนี้จะใช้เส้นใยเหนียวคล้ายเส้นไหมที่ปล่อยออกมาจากบริเวณส่วนของปาก เชื่อมยึดเศษวัสดุชิ้นเล็กๆ ไม่ว่าจะเป็น กววด ทราย เศษหิน เศษใบไม้หรือกิ่งไม้ ให้กลายเป็นบ้านที่น่าอยู่ ที่น่าสนใจคือแมลงกลุ่มนี้สามารถสร้างบ้านได้หลายแบบ มีทั้งที่ค่อยๆ

บรรจุเอาเศษก้อนกรวดก้อนทรายมาประติดประต่อกันจนกลายเป็นบ้านหลังน้อย แล้วก็เข้าไปอาศัย บางชนิดก็หาบ้านสำเร็จรูปด้วยการมองหากิ่งไม้เล็กๆ กลวงๆ แล้วมุดเข้าไปอยู่ข้างในอย่างสบายใจ ในขณะที่บางชนิดรักอิสระจึงอยู่โดดๆ ไม่ยอมสร้างบ้านอยู่

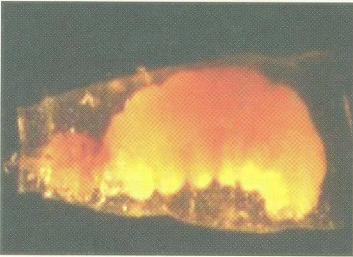
การสร้างบ้านหรือปลอกของตัวอ่อนแมลงหนอนปลอกน้ำแต่ละชนิดนอกจากจะช่วยในเรื่องของการอำพราง

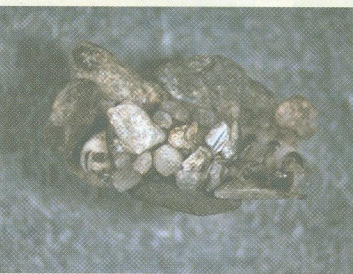
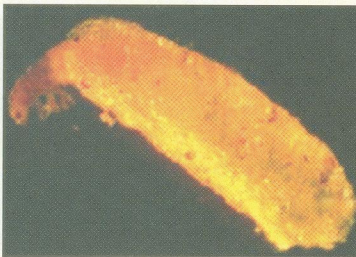
วงศ์ Polycentropodidae

วงศ์ Hydropsychidae

วงศ์ Hydroptilidae

วงศ์ Glossomatidae

<< 2. กลุ่มสร้างปลอกแบบเปลือกหอย (Saddle-case makers)

อย่าเพิ่งเข้าใจผิดคิดว่าหนอนปลอกน้ำกลุ่มนี้จะเอาเปลือกหอยมาทำเป็นบ้านสำเร็จรูปเหมือนปูเสฉวน พวกมันจะค่อยๆ ประดิษฐ์สร้างบ้านด้วยการนำเอาเศษหินมาประกอบกันซึ่ง

ถ้าลองสังเกตให้ดีจะเห็นว่าปลอกหรือบ้านของมันมีลักษณะรูปร่างคล้ายกับเปลือกหอยจนทำให้บางคนอาจเข้าใจผิดก็เป็นได้ ตัวอ่อนแมลงหนอนปลอกน้ำในกลุ่มนี้ได้แก่ วงศ์ Glossomatidae ซึ่งชอบอาศัยอยู่ตามแหล่งน้ำไหล

<< 3. กลุ่มสร้างปลอกยึดติดกับหิน (Net-spinner หรือ retreat-makers)

กลุ่มนี้จะสร้างปลอกยึดติดกับวัตถุพวกหินแล้วสร้างตาข่ายจากไหมไว้คอยจับอาหารที่จะไหลมาตามกระแสน้ำ ขนาดของตาข่ายที่สร้างจะแตกต่างกันขึ้นอยู่กับกระแสน้ำที่พัดพาเอาอาหารมานั่นเอง ได้แก่ วงศ์ Polycentropodidae, Philopotamantidae, Hydropsychidae, Psychomyiidae

<< 4. กลุ่มสร้างปลอกคล้ายกระเป๋าสตางค์ (Purse-case makers)

ลักษณะปลอกของตัวอ่อนแมลงหนอนปลอกน้ำในกลุ่มนี้มีลักษณะคล้ายกระเป๋าสตางค์ (barrel-shaped) บางชนิดสร้างปลอกหุ้มเป็นถุง และบางชนิดสามารถเคลื่อนย้ายปลอกได้ ได้แก่ วงศ์ Hydroptilidae

5. กลุ่มดำรงชีวิตอิสระ (Free-living)

แมลงน้ำกลุ่มนี้จะอยู่อย่างอิสระโดยไม่มีการสร้างปลอกจนกว่าจะเข้าสู่ระยะดักแด้ ได้แก่ วงศ์ Rhyacophilidae, Hydrobiocidae >>

วงศ์ Rhyacophilidae

ป้องกันตัวได้เป็นอย่างดีแล้ว ยิ่งขึ้นอยู่กับพฤติกรรมการกินและการหายใจอีกด้วย เช่น พวกสร้างปลอกยึดติดกับหิน (Net-spinner) ซึ่งไม่สามารถเคลื่อนย้ายปลอกได้จะอาศัยอยู่ในน้ำบริเวณที่มีออกซิเจนอยู่มาก โดยมีปลอกเป็นเส้นไหม (net-spinning) ไว้ดักอาหารที่ถูกกระแสน้ำพัดพาма พวกสร้างปลอกคล้ายหลอด (Tube-case making) สามารถอาศัยอยู่ในน้ำที่มีออกซิเจนละลายอยู่น้อยได้ เนื่องจากลักษณะของปลอกที่

ช่วยในการแลกเปลี่ยนออกซิเจน โดยตัวอ่อนจะให้น้ำไหลผ่านปลอกและตัวของมัน จะทำเป็นรูปคลื่นเพื่อให้น้ำไหลผ่านได้สะดวก ส่วนเหงือกบริเวณด้านท้องก็จะโอบกอดเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการแลกเปลี่ยนออกซิเจนเป็นต้น

แต่ไม่ว่าพวกมันจะออกแบบบ้านออกมาในรูปแบบใดก็ตาม เมื่อถึงเวลาพวกมันจะเจริญเติบโตและพัฒนาเป็นตัวเต็มวัยที่พร้อมจะกัดปลอกแล้วคือปลอกบินออกไป

ผจญโลกกว้าง พวกที่บินไม่คล่องก็จะพัฒนาให้วิ่งได้เร็วแทนการบิน หลังจากนั้นไม่นานพวกมันก็จะให้กำเนิดทายาทหนักสถาปนิกตัวน้อยที่พร้อมจะสร้างความสมดุลให้กับระบบนิเวศน้ำต่อไป

การประชุมวิชาการประจำปี โครงการ BRT ครั้งที่ 8

การประชุมวิชาการประจำปีโครงการ BRT ครั้งที่ 8 จัดขึ้นเมื่อวันที่ 14-17 ตุลาคม 2547 โรงแรมโดมอนด์พลาซ่า จ.สุราษฎร์ธานี เมืองที่ขึ้นชื่อว่า เมืองร้อยเกาะ เกาะร้อย หอยใหญ่ ไข่แดง แหล่งธรรมชาติ

กิจกรรมทางวิชาการที่เป็นจุดเด่นในการประชุมครั้งนี้ คือการนำเสนอผลงานด้านบรรพชีวิน โดยคณะนักวิจัยไทยและนักวิจัยจากประเทศฝรั่งเศส

การนำเสนอผลงานวิจัย ยังแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพ (โครงการ BUP) ทั้งหมด 6 เรื่อง และการนำเสนอผลงานจากนักวิจัยในโครงการ BRT 6 เรื่อง เช่น งานวิจัยเกี่ยวกับราน้ำ ค้างคาว ชนเผ่าชาวกู เป็นต้น

การเสวนาโดยกลุ่มชุมชนคนสุราษฎร์ ระหว่างเกลอเขา เกลอเมือง เกลอपुर และเกลอเด ที่ร่วมกันดูแลทรัพยากรชีวภาพตั้งแต่ยอดเขาจรดทะเล

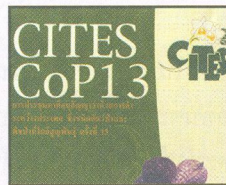

ช่วงเย็นของวันที่ 15 ต.ค. มีกิจกรรมพิเศษ 3 กลุ่ม คือ การวิจัยเชิงพื้นที่ (area-based research) ซึ่งเน้นพื้นที่แห่งใหม่ คือ เขาหลวง จ.นครศรีธรรมราช การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้และศึกษาทรัพยากรชีวภาพในท้องถิ่น และวิทย์สานศิลป์ ซึ่งแต่ละกลุ่มมีผู้สนใจเข้าร่วมเป็นจำนวนมาก

“ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงของความหลากหลายทางชีวภาพหรือที่เรียกว่า “ทรัพยากรที่กำลังสูญหายทุกหย่อมหญ้า” เช่น คุณภาพน้ำต่ำลง 43 สาย แนวปะการังลดลง พันธุ์สัตว์มีกระดูกสันหลังลดลงจาก 3,912 ชนิด เหลือเพียง 562 ชนิด” จากการบรรยายพิเศษ “มองอนาคตความหลากหลายทางชีวภาพในประเทศไทย” โดย รศ.สมโภชน์ ศรีโกสามาตร มหาวิทยาลัยมหิดล

“จากการสำรวจพบว่า ประเทศไทยมีการค้าช่วงมากที่สุดแห่งหนึ่งในโลก และจากการประชุมระดับนานาชาติ ได้ข้อสรุปว่าประเทศไทยเป็นทางผ่านของการค้าสัตว์ป่าที่มีมูลค่าเทียบเท่ากับการค้ายาเสพติด” จากการเสวนา เรื่อง การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ -CITES / IUCN / BWCC : บทบาทของประเทศไทยในกระแสโลก โดย ดร.ฉวีวรรณ หุตะเจริญ, นายสุรพล ดวงแข, รศ.สมโภชน์ ศรีโกสามาตร

“เยาวชนกลายเป็นผู้ที่ต้องรับภาระในการดูแลและสำรวจความเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติซึ่งเกิดจากน้ำมือของผู้ใหญ่ที่ขาดจิตสำนึกในการทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางด้านความหลากหลายทางชีวภาพของท้องถิ่น โดยเฉพาะพื้นที่บริเวณอ่าวบ้านดอน จ.สุราษฎร์ธานี มีการทำลายพื้นที่ป่าชายเลนเพื่อเลี้ยงกุ้งกุลาดำ เมื่อลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดผ่านมีผลทำให้เกิดการกัดเซาะของชายฝั่งทะเลสูงมาก” จากการเสวนาโดยกลุ่มชุมชนคนสุราษฎร์

◀ โครงการ BRT ได้รับเกียรติจาก ฯพณฯ อำนวย เศรษฐาภรณ์ องคมนตรี มาเป็นประธานในพิธีเปิดเหมือนเช่นทุกครั้งที่ผ่านมา

◀ การแสดงในช่วงพิธีเปิดการประชุมเป็นชุด “โนราดคน” โดยคณะครูนักเรียนโรงเรียนศึกษาศงเคราะห์ จ.สุราษฎร์ธานี

การจัดแสดงโปสเตอร์ โดยนักศึกษาและนักวิจัย จำนวน 157 เรื่อง ประกอบด้วย งานวิจัยจากชุดโครงการทองผาภูมิตะวันตก ชุดโครงการระหว่างนักวิจัยไทยและฝรั่งเศส ผลงานวิจัยด้านพืช สัตว์ จุลินทรีย์ สาหร่ายและแมลงก้นดอ ด้านนิเวศวิทยา และด้านการใช้ประโยชน์

▲ ลิขสิทธิ์การแสดงในงานเลี้ยงรับรองคอนเสิร์ตจากคณะนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

▶ ผู้เข้าร่วมการประชุม จำนวน 473 คน มาจากทั่วทุกภาคของประเทศไทย

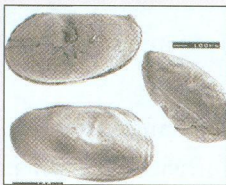

◀ ศ. วิสุทธิ์ ใบไม้ ผู้อำนวยการโครงการ BRT ขึ้นมากล่าวปิดการประชุม พร้อมกล่าวว่า ในปี 2548 ซึ่งครบรอบ 10 ปี BRT นั้น อาจจัดงานหลากหลายมากขึ้น

โครงการ BRT ของขอบคลุม

ผศ. ดร. สมทิพย์ ด้านธีรวิชัย และ ดร.พงษ์ศักดิ์ เหล่าดี จากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี ผศ.ดร.ณรงค์ พุทธิชีวิน อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ผศ.เนาวรินทร์ ชนะทัฬห จากมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ผศ.ชาญดำรงศักดิ์ ณ นคร คณบดีคณะเกษตร สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตนครศรีธรรมราช ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์จัดการประชุมสำเร็จลุล่วงด้วยดี

“ในยุคเพอร์เมียน (perman) สัตว์ต่างา บนโลกมีจำนวนลดลง เรียกว่า “Permian Mass Extinction” เพราะเกิด

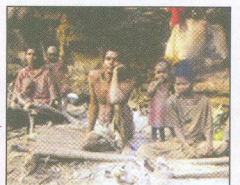
จากภาวะระเบิดของภูเขาไฟ ทำให้ระดับน้ำทะเลลดลงเป็นอย่างมาก มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตในโลก และปัจจุบันระดับน้ำทะเลเริ่มลดลงเหมือนกับในยุคดังกล่าว” จากการนำเสนอเรื่องซากดึกดำบรรพ์ไซปรีตนาวิวัฒนาการสิ่งมีชีวิต โดย ดร. จงพันธ์ จงลักษมณี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

“ค้างคาวมีคุณประโยชน์ ต่อเกษตรกร นอกจากนี้ ยังช่วยลดปริมาณของแมลงศัตรูพืชได้ด้วย ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการใช

ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพในแง่ของเศรษฐกิจ” จากการนำเสนอผลงานวิจัยเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมค้างคาว : บทบาทในการผสมเกสรและการกำจัดแมลงไปในนาข้าว พร้อมกับผลงานวิจัยค้างคาวที่เป็นรายงานใหม่ในประเทศไทย (new record) โดย ดร. สาระ บำรุงศรี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

“ซาโตนเป็นกลุ่มคนที่รู้จักค่าของธรรมชาติทำให้สามารถอาศัยอยู่ในป่าได้ และมีความรู้ในเรื่องของการใช้ประโยชน์จากป่า เช่น น้ำต่น

ของเอื้องดินมากขึ้นน้ำดื่มแก้โรคนี้อ ความรู้ดังกล่าวเป็นสิ่งที่มีคุณค่าต่อการดำรงชีวิตซึ่งล้วนได้มาจากความหลากหลายทางชีวภาพแทบทั้งสิ้น” จากการนำเสนอผลงานวิจัยเรื่อง การศึกษาวิจัยกลุ่มชาติพันธุ์ชาไก ในมิติด้านพฤกษศาสตร์และมานุษยศาสตร์ โดย น.ส.เกศริน มณีสุน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

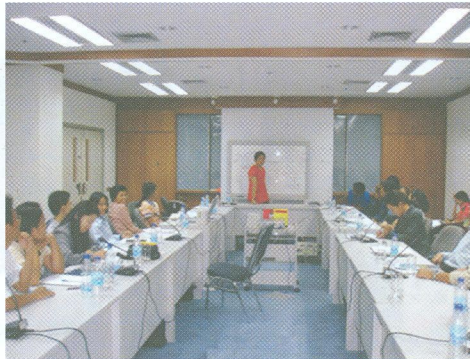
>> เปิดตัวโครงการ

“จุดประกายนักวิจัยไทยมืออาชีพรุ่นใหม่”

Thai Young Professionals Initiative – TYPIN

สืบเนื่องจากการประชุมสมัชชาสิ่งแวดล้อมโลก-IUCN ครั้งที่ 3 ที่กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 17-25 พฤศจิกายน 2547 ได้มีประเด็นของคนรุ่นใหม่กับการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งเปิดประเด็นโดยนักวิจัยรุ่นใหม่ที่ต้องการมีเส้นทางที่ชัดเจนในการเข้าสู่การเป็นนักอนุรักษ์มืออาชีพด้วยการขอให้องค์กรอนุรักษ์ต่างๆ เปิดโอกาสให้พวกตนเรียนรู้งานและพัฒนาศักยภาพของตนในการทำงานด้านอนุรักษ์ ภายใต้โครงการ “Involvement of Young Professionals in Conservation Organizations” โดยเป็นการพยายามอย่างต่อเนื่องตั้งแต่การประชุมสุดยอดเรื่องสิ่งแวดล้อมกับการพัฒนาที่โจฮันเนสเบิร์ก เมื่อปี 2545 และต่อเนื่องมาจนการประชุมเรื่องเขตอนุรักษ์โลกเมื่อปี 2546 จนถึงการประชุมที่กรุงเทพฯ ในปี 2547 โดยในปี 2545 ได้มีคำกล่าวจากกลุ่มคนรุ่นใหม่ว่า “ต้องจำให้ขึ้นใจว่าเราไม่ใช่จะเป็นแค่ผู้นำในอนาคต แต่เป็นหุ้นส่วนของปัจจุบันด้วย” หรือ “Remember we are not only the leaders of tomorrow, but the partners of today”

ในส่วนของประเทศไทยนั้นการอนุรักษ์ยังไม่เป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร คนส่วนใหญ่เข้าสู่วงการด้วยความสมัครใจและมักจะมีจิตใจอาสาสมัครอย่างแรงกล้า แต่เนื่องจากปัญหาเรื่องการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพเป็นปัญหาใหญ่ ซับซ้อน และต้องการคนมาทำงานจำนวนมากขึ้น ทำเต็มเวลามากขึ้น โดยในปัจจุบันคนรุ่นเก่าที่มีอยู่ในวงการก็มีจำนวนไม่มาก และลดน้อยลงไปเรื่อยๆ ทำให้งานอนุรักษ์ต่อไปในอนาคตต้องอาศัยพลังจากคนรุ่นใหม่หลากหลายสาขาวิชาที่ต้องมาคิดร่วมกัน ทำร่วมกัน พัฒนาร่วมกัน เพื่อแก้ปัญหา ซึ่งแน่นอนนอกจากต้องการคนเพิ่มขึ้นแล้ว ก็ต้องมีความสามารถ โดยในปัจจุบันได้มีการผลิตคนรุ่นใหม่ตามมหาวิทยาลัยต่างๆ ซึ่งเป็นเครือข่ายทางวิชาการ หรือได้รับการสนับสนุนจากโครงการ BRT คนรุ่นใหม่ดังกล่าวมีจำนวนมากพอสมควร โดยถ้าสามารถรวมพลังกันได้ คิดถึงเรื่องส่วนรวมเป็นสำคัญ และด้วยความช่วยเหลือจากคนรุ่นเก่า ก็จะทำให้คนรุ่นใหม่นี้สามารถพัฒนาเป็นนักวิจัยมืออาชีพต่อไป โครงการ BRT จึงได้มีความคิดริเริ่มที่จะช่วยพัฒนาเครือข่ายนักวิจัยไทยมืออาชีพรุ่นใหม่ขึ้น โดยใช้ชื่อกลุ่มเป็นภาษาอังกฤษว่า “Thai Young Professionals Initiative : TYPIN” เพื่อสานสัมพันธ์และทำกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ

โครงการนี้จึงได้ก่อตัวในระดับเล็กๆ โดยกลุ่มคณะนิสิตนักศึกษาจากศูนย์ชีววิทยาเชิงอนุรักษ์ มหาวิทยาลัยมหิดล ภายใต้การดูแลของ รศ.สมโภชน์ ศรีโกสามาตร จากภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งได้มาสรุปประเด็นและสาระจากการประชุม IUCN ให้เครือข่ายนักศึกษาที่ได้รับทุนจากโครงการ BRT จำนวน 20 คน ซึ่งเป็นตัวแทนของสถาบันการศึกษาต่างๆ

และผู้ช่วยนักวิจัยของโครงการ BRT จำนวน 10 คน เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2547 ที่โครงการ BRT เพื่อสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มนิสิตนักศึกษาและความสมัครใจพร้อมทั้งจิตใจอาสาที่จะมาช่วยกันกระตุ้นให้เกิดกิจกรรมและความเชื่อมโยงระหว่างนิสิตนักศึกษาให้มากยิ่งขึ้น

หัวข้อจากการประชุม IUCN รวมทั้งสิ้น 6 เรื่อง ได้แก่ 1. กลุ่มความอยู่รอดของชนิดพันธุ์ (Species Survival Commission : SSC) 2. กลุ่มพื้นที่อนุรักษ์ (World Commission on Protected Areas : WCPA) 3. กลุ่มนโยบายด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคม (Commission on Environmental Economic and Social Policy : CEESP) 4. กลุ่มด้านการศึกษาและสื่อสารมวลชน (Commission on Education and Communication : CEC) 5. กลุ่มการบริหารจัดการระบบนิเวศ (Commission on Ecosystem Management : CEM) 6. กลุ่มกฎหมายสิ่งแวดล้อม (Commission on Environmental Law : CEL) จึงได้รับการถ่ายทอดสาระสำคัญจากการประชุมระดับโลก และได้นำมาสู่การเปิดประเด็นถึงพลังของนักวิจัยไทยรุ่นใหม่ที่จะรวมตัวกันทั้งภายในสถาบันการศึกษา และระหว่างสถาบัน เพื่อดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่จะสอดคล้องกับประเด็นของที่ประชุม IUCN และท้องถิ่นของไทย

กลุ่มนักวิจัยไทยมืออาชีพรุ่นใหม่ หรือ TYPIN จึงได้เกิดขึ้นพร้อมกับแนวทางสร้างระบบบริหารจัดการกลุ่มที่จะทำให้เครือข่ายขยายตัวและเจริญเติบโตเป็นพลังของคนรุ่นใหม่ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และวิจัยความหลากหลายทางชีวภาพในประเทศไทยให้เจริญก้าวหน้า ฝ่ายเลขานุการโครงการ BRT จะเชื่อมโยงกับกลุ่มนิสิตนักศึกษาและสนับสนุนการทำกิจกรรมที่สร้างสรรค์ต่างๆ ตามโอกาสที่เหมาะสม และจะเดินทางไปเปิดตัวกลุ่มนักวิจัยไทยมืออาชีพรุ่นใหม่ดังกล่าวตามสถาบันการศึกษาหลักในภูมิภาคต่างๆ ต่อไป ดูรายละเอียดได้ที่ <http://brt.biotech.or.th>